

**PREGLED NOSILACA AKTIVNOSTI ZA PROVEDBU
AKCIONOG PLANA ZA OTKLANJANJE NEDOSTATAKA U BORBI PROTIV
PRANJA NOVCA, S CILJEM HARMONIZACIJE SISTEMA SPREČAVANJA PRANJA
NOVCA I FINANSIRANJA TERORIZMA SA STANDARDIMA I PREPORUKAMA
RADNE GRUPA ZA FINANSIJSKE MJERE PROTIV PRANJA NOVCA¹**

¹ Dokument je usvojen od VM BiH u septembru, 2015.godine u cilju jasne podjele zadataka između nadležnih institucija pri provedbi FATF Akcionog plana.

Radna grupa za finansijsko djelovanje (Financial Action Task Force- u daljem tekstu: FATF) je međunarodno tijelo osnovano u Parizu 1989., na sastanku zemalja G-7, čija je zadaća praćenje provođenja mjera za sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma. Mandat FATF-a do 2020. obuhvaća uspostavljanje standarda za suzbijanje pranja novca, finansiranja terorizma i finansiranja proliferacije oružja za masovno uništenje, procjenu usklađenosti sa standardima FATF-a i prepoznavanje prijetnji integritetu međunarodnog finansijskog sistema i odgovaranje na njih, kroz studije visokorizičnih jurisdikcija i tipologija. Zemlje članice FATF-a su: Argentina, Australija, Austrija, Belgija, Brazil, Kanada, Kina, Danska, Evropska komisija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Vijeće za suradnju Golskih zemalja, Hong Kong, Kina, Island, Indija, Irska, Italija, Japan, Republika Koreja, Luksemburg, Meksiko, Holandija, Kraljevina Novi Zeland, Norveška, Portugal, Ruska Federacija, Singapur, Južna Afrika, Španija, Švedska, Švajcarska, Turska, Velika Britanija i Sjedinjene Američke Države. Pored navedenih zemalja, pri FATF-u djeluje i određen broj pridruženih članica i međunarodnih organizacija (uključujući Međunarodni monetarni fond i Svjetsku banku), tako da FATF teritorijalno djeluje na globalnom nivou. Standardi koje FATF primjenjuje u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma su poznate "40 preporuka FATF". Pomenute preporuke su obavezan dio svake EU direktive ili nekog drugog akta Evropske komisije ili nekog drugog tijela EU-a. Metodologija rada kao i aktivnosti koje poduzima IMF i Svjetska banka u pogledu sprečavanja pranja novca finansiranja terorizma se zasnivaju na FATF 40 preporuka.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na svojoj 12. sjednici od 26. juna 2015. godine usvojilo Akcioni plan Bosne i Hercegovine za otklanjanje nedostataka u borbi protiv pranja novca, s ciljem harmonizacije sistema sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma sa standardima i preporukama Radne grupe za finansijske mjere protiv pranja novca – FATF.

Također, 26. juna 2015. godine, FATF je objavio soapštenje na svojoj web stranici, u kojem se kaže "*Bosna i Hercegovina se politički opredijelila na visokom nivou raditi s FATF-om i MONEYVAL-om za rješavanje svojih strateških AML / CFT nedostataka. Bosna i Hercegovina će raditi na implementaciji akcionog plana za rješavanje tih nedostataka, uključujući: (1) definisanje kriminalizacije finansiranja terorizma; (2) uspostavljanje i provođenje adekvatnog pravnog okvira za zamrzavanje terorističke imovine u skladu sa UNSCR 1373; (3) provođenje adekvatnog nadzornog okvira; (4) provođenje adekvatnih AML / CFT mjera u neprofitnom sektoru; i (5) uspostavljanje i provođenje adekvatne kontrole prekograničnog kratanja valute; (6) usklađivanje kriminalizacije pranja novca u svim krivičnim zakonima; i (7) osiguravanje adekvatne procedure za oduzimanje imovine. FATF ohrabruje Bosnu i Hercegovinu da se bavi svojim AML / CFT nedostacima implementirajući svoj akcioni plan.*"

Potrebno je napomenuti da neispunjavanje Akcionog plana u zadanim rokovima značilo bi FATF-ovo stavljanje Bosne i Hercegovine na tzv. "sivu listu" što bi za posljedicu imalo: zahtjev finansijskim institucijama da primjenjuju specifične elemente poboljšanja due diligence (dubinska analiza), uvođenje poboljšanih relevantnih mehanizama izvještavanja ili sistematskog izvještavanja o finansijskim transakcijama, odbijanje osnivanja podružnice ili grane ili predstavništava finansijskih institucija iz Bosne i Hercegovine, ili na drugi način uzimajući u obzir činjenicu da je relevantna finansijska institucija iz zemlje koja nema adekvatne AML / CFT sisteme, zabrana finansijskim institucijama da uspostave ogranke ili predstavništva u Bosni i Hercegovini, ograničavanje poslovnih odnosa ili finansijske transakcije u Bosni i Hercegovini

ili osoba u Bosni i Hercegovini, zabrana finansijskim institucijama da se oslanjaju na treća lica koja se nalaze u Bosni i Hercegovini za provedbu elemenata CDD procesa, zahtjev finansijskim institucijama da izvrše pregled i dopune, ili ako je potrebno da prekinu korespondentne odnose sa finansijskim institucijama iz Bosne i Hercegovine, zahtjev za povećane nadzorne supervizije i/ili vanjske zahtjeve za revizije ogranaka i podružnica finansijskih institucija sa sjedištem u u Bosni i Hercegovini, zahtjev za povećane zahtjeve vanjske revizije za finansijske grupe u odnosu na bilo koji njihov ogranak i podružnicu koja se nalazi u Bosni i Hercegovini.

S tim u vezi, od ključne je važnosti identifikacija nocilaca aktivnosti, te rokova u kojima pojedine stavke FATF Akcionog plana bi trebale biti provedene:

1. Kriminalizacija pranja novca (R 1, R 35)

1.1 Jezik inkriminacije pranja novca i kazne treba uskladiti na razini države, dvaju entiteta i Brčko Distrikta.

Zadužuje se Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine u saradnji sa entiteskim ministarstvima pravde, te Pravosudnom komisijom Brčko distrikta za provedbu aktivnosti. Krajni rok za provedbu aktivnosti je decembar 2016. godine.

Napomena: U smislu ove tačke Akcionog plana, krajni rok podrazumijeva vrijeme do kada određene izmjene i dopune krivičnih zakona trebaju biti usvojene od strane Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, te entiteskih parlamenata u cilju harmonizacije FATF preporuke.

2. Privremene mjere i zapljena (R 3)

2.1. Odredbe o zapljeni u Kaznenom zakonu Republike Srpske trebalo bi izmijeniti i dopuniti kako bi se omogućila zapljena prihoda ili drugih pogodnosti. Također, treba propisati i zapljenu sredstava koja su pomiješana sa zakonitim sredstvima.

Predlaže se Ministarstvu pravde Republike Srpske provedba aktivnosti do decembra 2016. godine.

2.2. Entiteti i Brčko Distrikt trebaju pregledati članove u odnosnim Kaznenim zakonima kojima se propisuje zapljena sredstava i drugih objekata s ciljem uklanjanja ili barem konkretizacije pretjerano nejasnih uvjeta pod kojima se ova sigurnosna mjera može primijeniti (apsolutna nužnost na temelju javne sigurnosti ili moralnih razloga i sl.), tako da zapljena takvih sredstava može biti zakonski obavezna.

Predlaže se entiteskim ministarstvima pravde, te Pravosudnoj komisijom Brčko distrikta provedba aktivnosti do decembra 2016. godine.

Napomena: U smislu ove tačke Akcionog plana, krajni rok podrazumijeva vrijeme do kada određene izmjene i dopune krivičnih zakona trebaju biti usvojene od strane entiteskih parlamenata u cilju harmonizacije FATF preporuke.

3. Sankcije (R 17)

3.1. Zakonodavstvo treba osigurati ovlasti za sankcioniranje pojedinim nadzornim tijelima na tržištu osiguranja.

Predlaže se entiteskim ministarstvima finansija u saradnji sa nadležnim agencijama za nadzor na radom osiguravajućih društava provedba ove aktivnosti do aprila 2016. godine.

3.2. Osigurati da su svi zahtjevi novog AML Zakona provedivi (to jest; sankcije su propisane za nepoštivanje).

Zadužuje se Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine da u saradnji sa nadležnim institucijama i agencijama kroz izmjene i dopune Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma osigura provedbu ove aktivnosti. Rok za dostavu izmjena i dopuna je april 2016. godine..

3.3. Administrativne kazne koje se primjenjuju na sudionike na tržištu osiguranja za nepoštivanje AML/CFT odredbi trebaju biti uvedene.

Predlaže se entiteskim ministarstvima finansija u saradnji sa nadležnim agencijama za nadzor na radom osiguravajućih društava provedba ove aktivnosti do aprila 2016. godine.

3.4. Pored kazni koje su propisane u članu 83. novog AML/CFT zakona, uvesti drugi oblik sankcija za AML/CFT povrede (npr. kazne zatvora, ukidanje licence).

Zadužuje se Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine da u saradnji sa nadležnim institucijama i agencijama kroz izmjene i dopune Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma osigura provedbu ove aktivnosti. Rok za dostavu predmetnog zakona Vijeću ministara Bosne i Hercegovine je decembar 2015. godine. Krajni rok za usvajanje zakona je april 2016. godine od strane Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

3.5. Režim sankcioniranja treba uključivati obavještanje (tipping off).

Zadužuje se Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine da u saradnji sa nadležnim institucijama i agencijama kroz izmjene i dopune Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma osigura provedbu ove aktivnosti. Rok za dostavu predmetnog zakona Vijeću ministara Bosne i Hercegovine je decembar 2015. godine. Krajni rok za usvajanje zakona je april 2016. godine od strane Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

4. Propisi i nadzor (R 23)

4.1. Zakonodavstvo treba izmijeniti i dopuniti u svrhu uvođenja:

4.1.1. zabrane za kriminalce i njihove saradnike da imaju značajan ili kontrolni udio u tržištu vrijednosnih papira posrednika u FBiH i u BD-u;

Predlaže se nadležnim komisijama za vrijednosne papire u Federaciji Bosne i Hercegovine i Brčkom distriktu Bosne i Hercegovine provedba ove aktivnosti do decembra 2016. godine.

4.1.2. uvjet za čist dosje menadžera tržišnih posrednika u BD;

Predlaže se Komisiji za vrijednosne papire Brčko distrikta Bosne i Hercegovine provedba ove aktivnosti do decembra 2016. godine.

4.1.3. zahtjeve za stručnim kvalifikacijama i stručnošću direktora i višeg menadžmenta investicijskih fondova u FBiH, Republici Srpskoj te Brčko Distriktu.

Predlaže se nadležnim komisijama za vrijednosne papire/hartije od vrijednosti u Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj i Brčkom distriktu Bosne i Hercegovine provedba ove aktivnosti do decembra 2016. godine.

Napomena: U smislu ove tačke Akcionog plana, krajni rok podrazumijeva vrijeme do kada određeni zakonski/podzakonski akt treba biti usvojen od strane nadležnog tijela u cilju harmonizacije FATF preporuke.

5. Opseg kaznenog djela finansiranje terorizma (SR I, II)

5.1. Osigurati da kazneno djelo finansiranje terorizma ispunjava zahtjeve SR II na svim nivoima (država, entiteti i Brčko Distrikt), kako bi se jasno propisale sankcije u vezi s prikupljanjem i pružanjem sredstava u nezakonitoj namjeri da budu iskorištena ili u znanju da ih trebaju koristiti, u cijelosti ili djelomice, terorističke organizacije ili teroristi pojedinačno.

Zadužuje se Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine u saradnji sa entiteskim ministarstvima pravde, te Pravosudnom komisijom Brčko distrikta za provedbu aktivnosti. Krajni rok za provedbu aktivnosti u smislu usvajanja izmjena i dopuna relevantnih krivičnih zakona od strane Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, te entiteskih parlamenata je april 2016. godine.

6. Ciljane finansijske sankcije (SR III)

6.1. Preporučuje se da BiH poduzme korake u cilju osiguranja mogućnosti za podnošenje i primanje zahtjeva temeljem UNSCR 1373.

6.1.1. Treba postojati mogućnost za podnošenje i reagiranje na zahtjeve trećih zemalja koji ispunjavaju kriterije predviđene u UNSCR 1373.

6.1.2. Treba postojati domaća procedura za određivanje.

Zadužuje se Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine da u saradnji sa nadležnim institucijama i agencijama za izradu zakonskog ili podzakonskog rješenja za provedbu ove aktivnosti. Rok za dostavu predmetnog zakona Vijeću ministara Bosne i Hercegovine je decembar 2015. godine.

7. Neprofitni sektor (SRVIII)

7.1. Preporučuje se da BiH poduzme korake u cilju bavljenja osnovnim kriterijima prema metodologiji AML/CFT kako bi se osiguralo da neprofitne organizacije ne mogu biti zloupotrijebljene za finansiranje terorizma prema FATF-ovoj Posebnoj preporuci VIII:

7.2. Trebaju postojati izričite zakonske odredbe kojima se zahtijeva da se poslovna evidencija NPO čuva najmanje pet godina.

7.3. Organi vlasti trebaju poduzeti odgovarajuće mjere u cilju izbjegavanja dvostruke/trostruke registracije i brojanja NPO i poboljšanja mehanizama za recipročno priznavanje udruženja i fondacija.

7.4. Organi vlasti trebaju izvršiti opsežnu kontrolu kako bi se ocijenila adekvatnost nacionalnog zakonskog okvira u vezi s NPO, utvrđujući karakteristike i vrste NPO (aktivnosti, veličinu) koje su pod rizikom da budu zloupotrijebljene za financiranje terorizma i da primijene mjere za podizanje svijesti NPO o rizicima i mjerama koje su im na raspolaganju za zaštitu od zloupotrebe.

Zadužuje se Ministarstvo pravde Bosne i Hercegovine u saradnji sa entiteskim ministarstvima pravde, te Uredom Gradonačelnika Brčko distrikta za provedbu aktivnosti. Krajni rok za provedbu aktivnosti je decembar 2016. godine.

8. Prekogranične kontrole valuta (SR IX)

8.1. Preporučuje se da BiH poduzme korake kako bi otkrio fizički prekogranični transport valute i nositelja prenosivih vrijednosnih papira u skladu s Posebnom preporukom IX FATF-e:

8.2. Zaključiti pregled čitavog okvira prekograničnih izjava. Usvojiti zakonodavni okvir na državnoj razini BiH za punu provedbu Posebne preporuke IX kako bi obuhvaćao domaću gotovinu i prenosive vrijednosne papire.

8.3. Osigurati da ITA zadrži informacije koje zahtjeva Posebna preporuka IX.4 te da se takve informacije stave na raspolaganje SIPA-i u skladu s posebnom preporukom IX.

8.4. ITA-u dati ovlasti za primjenu sankcija ili zapljenu sredstava prema zahtjevima Posebne preporuke IX.8-11.

Zadužuje se Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u saradnji sa entiteskim ministarstvima finansija, te Upravom za indirektno oporezivanje za provedbu aktivnosti. Krajni rok za provedbu aktivnosti je april 2016. godine.